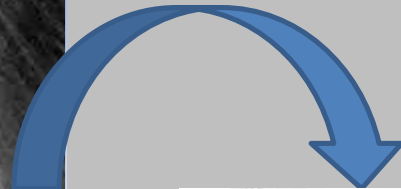

**COM AFRONTEM
ELS PROCESSOS
DE PÈRDUA i DOL:**
*reflexions en temps
de pandèmia per
Covid-19*

*Belén Calafell
Abril 2020*

COM VIVIM ELS PROCESSOS DE PÈRDUA I DOL EN LA SOCIETAT DEL SEGLE XXI ?

*La nostra societat **amaga**
i **nega** la mort. **VIU**
D'ESQUENA a tot allò que
ens connecta amb el
patiment*

... la realitat dels adults davant la situació de pèrdua...

- **PROPI PATIMENT**
- POR A PROVOCAR PATIMENT
- FALTA DE RECURSOS/PAUTES

- *QUÈ HE DE DIR?*
- *QUÈ HE DE FER ?*
- *COM REACCIONARAN ELS INFANTS ?*
- *I SI EM FAN PREGUNTES ?*
- *I SI PLOREN ?*

*... la realitat dels adults davant la
situació de pèrdua...*

SI ELS ADULTS
ESTEIM
**DISPOSATS,
INFORMATS I
PREPARATS**

**FACILITAREM I
PERMETREM** ALS
INFANTS QUE
PUGUIN
EXPRESSAR LES
**PRÒPIES
EMOCIONS**

EL PROCÉS DE DOL: CONCEPTE

- Procés **natural de resposta davant** la pèrdua d'una persona estimada.
- Procés **natural, adaptatiu i complex** en el qual conflueixen **diferents variables**.
- El procés **inclou canvis significatius** en les **actituds, els comportaments, els pensaments, les emocions** i en la **vida espiritual** de la persona.

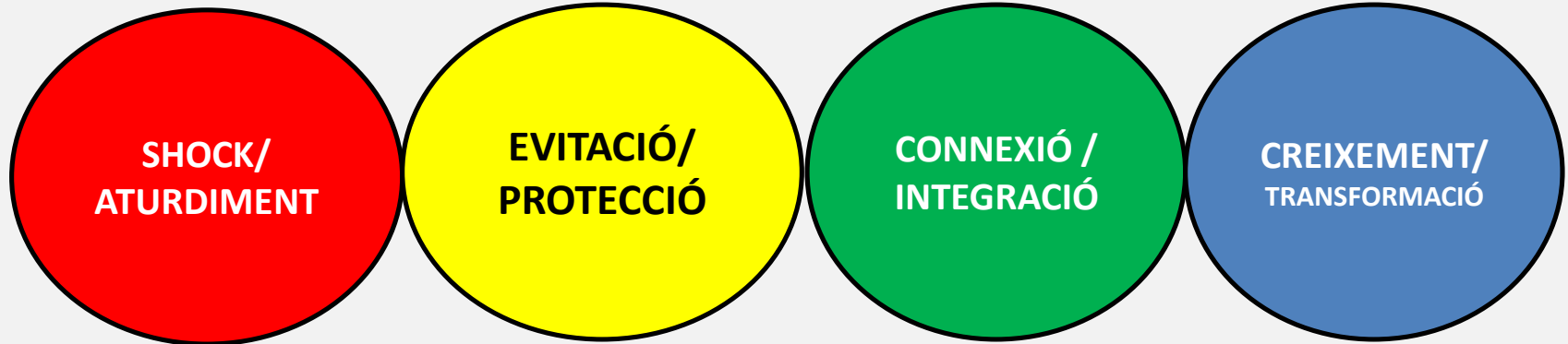
EL PROCÉS DE DOL: CARACTERÍSTIQUES

- ☐ Procés **natural, normal i esperable**
- ☐ Procés **dinàmic**: canvis al llarg del temps
- ☐ Procés que **depèn del reconeixement social**: reconeixement social de la vivència
- ☐ Procés **individual i compartit**

- ☐ La **resposta** de cada persona és **diferent en el tipus d'emoció, durada i seqüència**
- ☐ Procés **actiu** en el que la persona **NO s'ha de mostrar passiva**
- ☐ La persona s'ha de permetre **escollir la manera com vol elaborar aquest procés**

EL PROCÉS DE DOL: FASES

PROGRESSIÓ NATURAL del **PROCÉS DE DOL** en
el **TEMPS** (model Integratiu- Relacional)

el MODEL INTEGRATIU- RELACIONAL

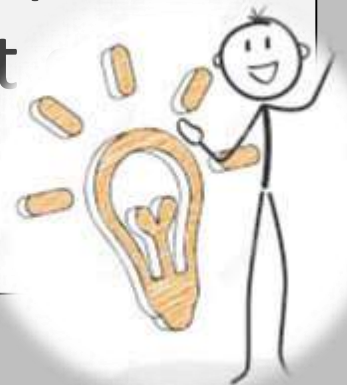
- ✓ La persona respon com un **intent natural conscient/inconscient** per evitar, pal·liar i alleugerir el patiment (**NO ETIQUETES**)
- ✓ La persona utilitza **respostes naturals** per manejar el patiment i satisfer les seves necessitats (**INDAGAR ETIOLOGIA**)
- ✓ Procés d'**integració i aprenentatge** (**EVOLUCIÓ I DESENVOLUPAMENT**)

el MODEL INTEGRATIU- RELACIONAL

- ✓ El dol es complica quan s'observa un estancament en alguna de les fases (**TEMPS i VARIABLES**)
- ✓ La intervenció ha de ser guiada en funció de la seqüència temporal del procés
- ✓ Vivència de creixement: identificar, explorar i assenyalar les respostes d'afrontament en un **entorn segur**

**BELEN
CALAFELL**

PSICÒLOGA
Atenció al dol

MANIFESTACIONS NORMALS de la persona en dol

MANIFESTACIONS FÍSiques

- MAJOR MORBILITAT
- BUIT a ESTÓMAC/ BOCA SECA
- OPRESSIÓ AL PIT, PALPITACIONS, DIFICULTAT PER RESPIRAR
- MIGRANYES
- FALTA D'ENERGIA/ DEBILITAT/ ESGOTAMENT
- ALTERACIÓ DEL SON
- ALTERACIONS ALIMENTACIÓ

MANIFESTACIONS EMOCIONALS

- IMPOTÈNCIA
- INSENSIBILITAT
- ANHELS
- TRISTOR, APATIA, ANGOIXA, SENTIR-SE ABATUT
- ENFADAMENT, RÀBIA, FRUSTRACIÓ
- SENTIMENTS DE CULPA
- SOLITUD, ABANDONAMENT
- SENTIR-SE ESTRANY ENVERS EL MÓN

MANIFESTACIONS NORMALS de la persona en dol

MANIFESTACIONS COGNITIVES

- ☞ INCREDULITAT
- ☞ CONFUSIÓ
- ☞ AL·LUCINACIONS VISUALS/
AUDITIVES
- ☞ PENSAMENTS I IMATGES
RECURRENTS
- ☞ OBSESSIÓ PER RECUPERAR
LA PÈRDUA / EVITAR
QUALSEVOL RECORD
- ☞ DISTORSIONS COGNITIVES
REVISIÓ D'ASPECTES
RELIGIOSOS

MANIFESTACIONS CONDUCTUALS

- ☞ ESTAR DISTRET
- ☞ AÏLLAMENT SOCIAL
- ☞ PLORAR/ SUSPIRAR
- ☞ OBJECTES SIGNIFICATIUS
- ☞ VISITAR LLOC SIGNIFICATIUS
- ☞ XERRAR DE LA PERSONA
QUE HA MORT
- ☞ HIPERACTIVITAT/
HIPOACTIVITAT
- ☞ OBLITS I DESORGANITZACIÓ
EN LES ACTIVITATS
QUOTIDIANES

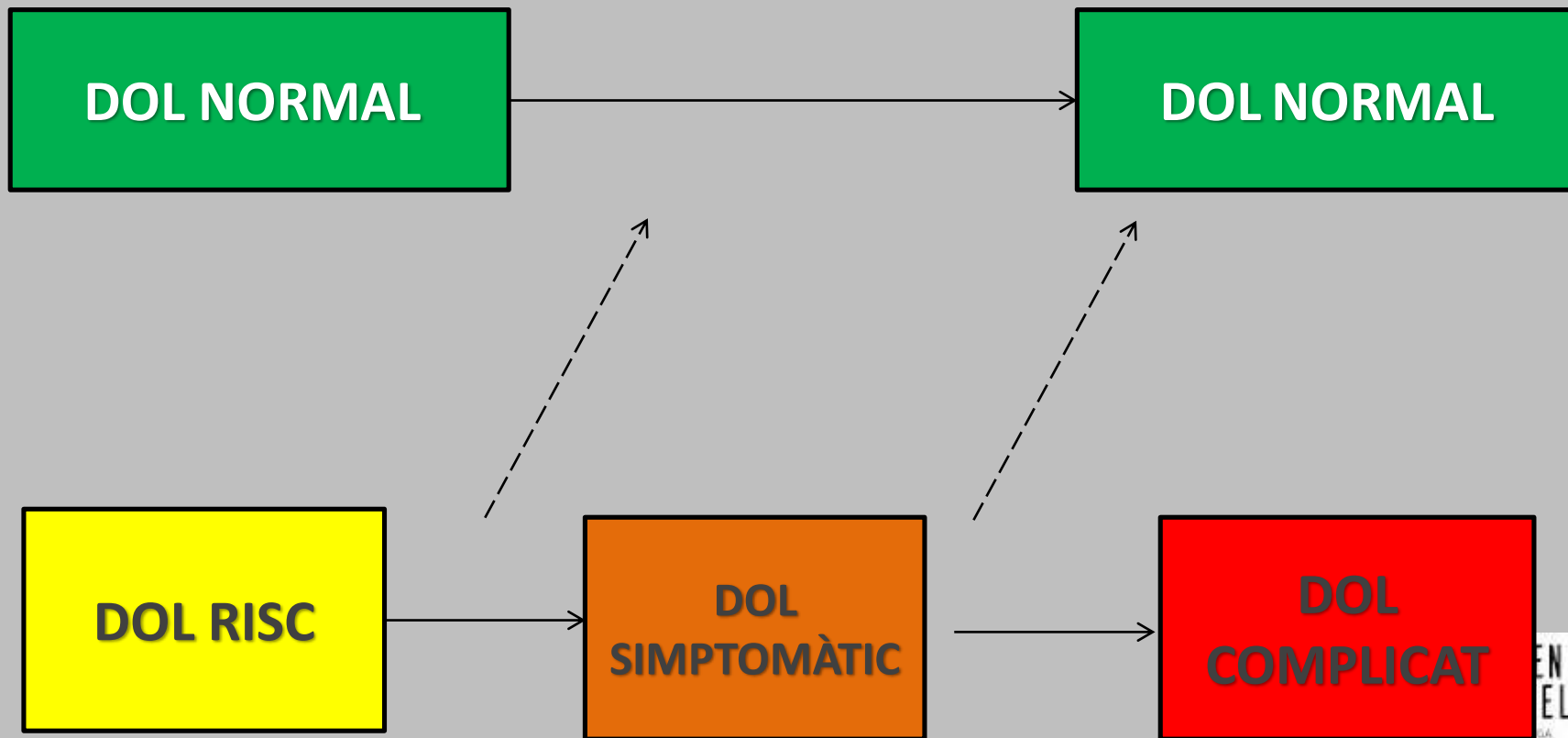
El dol és un
procés de
resposta natural,
però es pot
COMPLICAR
!!!

El procés de dol: **QUAN ES COMPLICA?**

- 📢 La persona **no** és capaç de **reorganitzar** la seva vida tot i el pas del temps*
- 📢 El sentiment de patiment **segueix** sent molt **intens**
- 📢 **Incapacitat per a mostrar** signes relacionats amb el dol
- 📢 Aparició de **simptomatologia física i/o psicològica**
- 📢 Entre el **8 i el 10%** de les persones en dol acabaran presentant **complicacions importants**

El procés de dol: **QUAN ES COMPLICA?**

IMPORTANT: FACTORS DE RISC

FACTORS CIRCUMSTANCIALS

- 📣 MORT SOBTADA/ NO PREVISTA
- 📣 MORT EN CIRCUMSTÀNCIES TRAUMÀTIQUES
- 📣 MORT INCERTA / NO POSSIBILITAT DE VISUALITZAR LA PÈRDUA
- 📣 MORT ESTIGMATITZADA
- 📣 MORT PER MALALTIA CURTA / MALALTIA EXTREMADAMENT LLARGA
- 📣 SENSACIÓ DE MORT AMB PATIMENT EVIDENT

FACTORS PERSONALS

- 📣 EDAT
- 📣 GRAU DE PARENTIU AMB LA PERSONA QUE HA MORT
- 📣 TIPUS DE VINCLE AFECTIU
- 📣 PROBLEMES DE SALUT PREVIS
- 📣 ESTIL D'AFRONTAMENT DAVANT ALTRES PÈRDUES
- 📣 AÏLLAMENT SOCIAL PREVI
- 📣 TIPUS DE ROL DINS NUCLI FAMILIAR
- 📣 SENSACIÓ DE NO DISPOSAR DE RR PER AFRONTAR LA SITUACIÓ

IMPORTANT: FACTORS DE RISC

FACT. RELACIONALS I SOCIALS

- 📢 FALTA DE XARXA DE RECOLZAMENT SOCIOFAMILIAR
- 📢 RELACIÓ CONFLICTIVA, AMBIVALENT O DE DEPENDÈNCIA AMB LA PERSONA QUE HA MORT
- 📢 FALTA DE RR ECONÒMICS I/O PRÀCTICS
- 📢 DIFICULTATS PER EXPRESSAR LES EMOCIONS I/O COMUNICAR-SE AMB LES PERSONES DE L'ENTORN
- 📢 TIPUS DE **DOL NO AUTORITZAT**

ALTRES FACTORS

- 📢 DOLS PREVIS NO RESOLTS
- 📢 PÈRDUES MÚLTIPLES EN UN PERÍODE DETERMINAT I CURT DE TEMPS
- 📢 TENIR INFANTS AL SEU CÀRREC

Model DUAL D'AFRONTAMENT

CONNECTAR amb el DOLOR

Connectar amb la pèrdua
Confrontació
Plorar
Parlar sobre la situació o persona
Passivitat, abatiment
Descàrrega emocional
Aïllament
Promoure el record
Negació de les possibilitats de recuperació

EVITAR el DOLOR

Desconnectar de la pèrdua
Negació
Fugida-Evitació
Distraccions
Minimització
Racionalització
Autocontrol
Reprimir les emocions i el plor
Evitar parlar sobre la pèrdua
Fer coses noves, continuar l'activitat
Centrar-se en la pròpia vida

La persona en dol: **PAUTES** **D'AUTOCURA**

ÀREA FÍSICA

- ✓ Higiene i cura de la imatge
- ✓ Alimentació saludable
- ✓ Escoltar el cos i atendre'l
- ✓ Activitat física
- ✓ No abusar del tabac/
alcohol
- ✓ Part creativa
- ✓ Estones de sol

ÀREA SOCIAL- RELACIONAL

- ✓ Comparteix emocions
- ✓ Estones per estar sol
- ✓ Persones de referència
- ✓ Ser selectiu
- ✓ Expressa emocions mitjançant
altres canals
- ✓ Demana el què necessitis
- ✓ Ordena la teva llar
- ✓ GAM
- ✓ Respecta el teu ritme en
relació a l'entorn

La persona en dol: **PAUTES D'AUTOCURA**

ÀREA CONGNITIVA

- ✓ No exigir-te a nivell intel·lectual
- ✓ Objectius a curt termini
- ✓ No contaminis la ment
- ✓ Evita prendre decisions importants
- ✓ Dóna't temps per decidir
- ✓ Busca recursos que t'ajudin a normalitzar el procés de dol

ÀREA ESPIRITUAL

- ✓ Crea un espai que simbolitzi el record
- ✓ Pratica el silenci diàriament per afavorir connectar amb les emocions
- ✓ Activitats que connectin amb la teva part espiritual

Algunes CONCLUSIONS

- ✦ El **dol no és un desordre** de la conducta, tot i que **produeix alteracions** de la conducta
- ✦ El **dol no és un conflicte** intrapsíquic, tot i que **genera patiment** intrapsíquic
- ✦ El dol és la **pèrdua de la relació i del contacte amb l'altre= es romp el contacte amb un mateix**
- ✦ El dol és una **fragmentació de la identitat**

Algunes CONCLUSIONS

- 📌 La persona en dol demana ajuda per fer front a un problema que no té solució.

**SABER ACOMPANYAR-LA
EN LA FORMA DE VIURE
EL SEU PATIMENT**

Belén Calafell Llabrés
belencalafell@gmail.com
695.57.55.53

